Liv laga

trygghet omsorg respekt

Nr 1 des. 2008, årgang 1.

Hva skal barnet hete? Vårt ferske medlemsblad må få et navn.
Legg inn ditt forslag på: liv-laga.no, under Medlemskap!

Det nytter å kjempe!

- Doulakurs
- Konferanse
- Nettsider
- Bli med!

Doula: ny-gammel skikk

I moderne fødselsomsorg er det ofte at fødekvinnen og fødselshjelperne ikke kjenner hverandre fra før. Da er det spesielt viktig at fødekvinnen ledsages av en hun kjenner, stoler på, og som kan støtte henne gjennom fødselen.

Live Glesne Kjølstad, styremedlem

Ordet doula kommer fra gresk og betyr «kvinne som gir omsorg». Fra urgammel tid har kvinner som har erfaring med barnefødsler hjulpet andre kvinner. En doula er en kvinne som har erfaring med fødsler og er opplært til å gi støtte og informasjon til kvinnen og hennes nærmeste under graviditet, fødsel og barseltid.

Doulaen har ikke noe medisinsk ansvar og gir ingen medisinske råd. Det skal jordmor og lege gjøre. En doula vil forsøke å tilføre kvinnen en positiv og trygg fødselsopplevelse, som foreldrene kan minnes med glede.

Doulautdanning

Doulanen har nesten ikke vært tilstede på norske fødesteder, men dette er i ferd med å snu. I høst arrangerte Fødsel i Fokus det første offisielle doulakurset her i Norge, og åtte kvinner er nå i ferd med å opparbeide seg sine første doulaerfaringer. Ønsker du selv å bli doula, men gikk glipp av dette kurset? I vår får du en ny sjanse: Fødsel i Fokus arrangerer kurs i mars i Oslo.

Både i Sverige og i Danmark er det flere doulaer som har holdt på lenge, og Liv laga ser med glede at det nå er økt interesse for doula utdanning her i Norge.

Erfaringer fra andre land tilsier at tilstedeværelsen av en doula har stor positiv effekt på hele fødselsopplevelsen. Ofte trengs mindre smertestillende, og mange partnere føler at det er godt med noen som kan dele opplevelsen og gi støtte.

Minoritetskvinner

Liv laga ønsker i løpet av 2009 å sette i gang et prosjekt der minoritetskvinner tar doulautdanning for å fungere både som doula, språktolk og kulturtolk under fødsler der mor ikke snakker godt norsk. Forskning viser at kvinner med dårlige norskkunnskaper i en del tilfeller får for dårlig oppfølging både under svangerskap og fødselen.

Bredt samarbeid

Vi vil i prosjektet samarbeide tett med andre organisasjoner, både fagforeninger, kvinneorganisasjoner og organisasjoner for ulike etniske bakgrunner. Myndighetene blir også viktige samarbeidspartnere og vi har allerede fått svært positive tilbakemeldinger på prosjektet. Helse- og omsorgskomiteen på Stortinget har bedt departementet så raskt som mulig om å etablere et prøveprosjekt med en slik doulaordning.

Rekruttering

Vi kommer i løpet av våren til aktivt å rekruttere kvinner vi tror kan passe i en slik rolle, kjenner du noen så ta kontakt! De må ha født selv, ha god kjennskap til norsk kultur og språk, og ha et ønske om å hjelpe andre kvinner.

Illustrasjonfoto: Nasir Kahn

Hurra!

Kjære medlemmer og andre lesere

Vi har god grunn til å rope hurra! Vårt første medlemsblad holder du nå i hånden, Liv laga nærmer seg ett år og vi har i 2008 vært med på mye bra. I vår var vi med og hindret sommerstenging av fødeavdelingen i Narvik. For få uker siden var Valdres Fødestogo truet av nedleggelse – den ble stoppet i tolvte time!

Mellom disse kampene har vi arrangert en brukerkonferanse, etablert nye nettsider, prosjektert en doulaordning og deltatt i arbeidet med Nasjonalt råd for fødselsomsorg – og dermed påvirket innholdet i en ny stortingsmelding om svangerskaps-, fødsels- og barselomsorg. Den kommer i starten av 2009.

Det er svært givende å arbeide i Liv laga. Vi vil gjennom vår virksomhet bidra til at flest mulig får en best mulig start, og vi ser at det nytter! Ofte er det lite som skal til for å bedre en gravids, en fødendes, en barselfamilies opplevelse: En oppmerksom helsearbeider som tar seg tid til å lytte, vise respekt og gi omsorg. Skal helsearbeiderne ha tid til det lille, men viktige ekstra, så må systemet skape rom for det – systemet må belønne de helseinstitusjonene som gir brukerne gode opplevelser.

Vi håper du vil fortsette å støtte oss i dette arbeidet, ved medlemskap, ved å verve andre medlemmer, ved å informere om Liv laga og kanskje også ved praktiske bidrag. Vi går et spennende år i møte, håper du vil være med oss i 2009! *(Betal helst kontingenten for i år før 31. desember.)*

Styret for 2008 består av fire småbarnsmødre med tilsammen åtte fødsler bak seg, f.v. Live Glesne Kjølstad, Eva Vassdal, Siv-Lise Bendixen Stærk og Ingeborg Altern Vedal. Vi er engasjert i Liv laga fordi vi vil at alle i Norge skal få en best mulig start – både nye verdensborgere og familiene deres. Vi jobber for at andre skal få oppleve det gode vi har opplevd og for at de skal slippe å oppleve det vi vonde vi har gjennomlevd når helsetjenestene har sviktet.

Nye nettsider

I november skiftet liv-laga.no utseende. Det nye strukturen gjør at alt ligger til rette for et stort nettsted: det er plass til uendelig mange saker, flere enn én kan publisere, og menyene og søkefunksjonen gjør det lett å finne fram. Det gjenstår en del finpuss og vi har mange saker vi ikke har rukket å skrive ferdig ennå, men ta gjerne en kikk på liv-laga.no! Du kan kommentere hver enkelt sak, og har du mye du vil ha sagt kan du bli skribent.

Verv en venn!

Liv laga trenger flere medlemmer! Jo flere vi er, jo sterkere står vi og jo mer representativ er organisasjonen. Dessuten er medlemskap viktig for økonomien. I tillegg til kontingenten kan nemlig medlemskap gi offentlig støtte. Jo flere betalende medlemmer, jo mer støtte. Tilskudd i 2009 er avhengig av antall betalende medlemmer per 31.12.2008 – så verv i vei og gjør det fort! ☺ Se mer informasjon på liv-laga.no

Har du betalt?

Vi er glade for alle som har meldt seg inn! Dog har ikke alle betalt. Vi har sendt velkomste-post med giro, kanskje har denne havnet i spamboksen din? Er du usikker på om du har betalt så kontakt kassereren på sivlise@liv-laga.no. Det er viktig ift. offentlige tilskudd og vår drift at du betaler innen 31.12. Takk for støtten!

Sterke meninger?

Er det noe bestemt du brenner for? Vil du gjerne gi innspill til Liv lagas arbeid? Har du lyst til å hjelpe? Bli med i forumet vårt, der diskuteres store og små saker! Send en e-post til nettsjef@liv-laga.no med ønsket passord og du vil få tilgang til forumet.

Valdres reddet i tolvte time

Sykehuset Innlandet ville legge ned Valdres fødestogo, men takket være bl.a. stort lokalt engasjement og intens lobby ble fødestua berga i tolvte time.

Ingeborg Altern Vedal, leder

Småbarnsforeldre, besteforeldre, barn og
Foto: Privat og Geir Norling.

Mandag 10. november la ledelsen ved Gjøvik sykehus fram en kuttliste for de ansatte. Ett av sparetiltakene var å legge ned Valdres fødestogo. Saken vakte naturligvis oppsikt i lokalt media og hos befolkningen, og både brukere, ansatte og lokalpolitikere tok affære.

Liv laga på banen

Ei uke etter fikk Liv laga vite om nedleggelsen. Vi samlet informasjon og skrev en sak som var hovedoppslag da de nye nettsidene våre kom på lufta tirsdag 25. november.

Sykehuset Innlandet argumenterte med at det både var faglige og økonomiske grunner til å legge ned Valdres fødestogo. Hovedbudskapet vårt var at det ikke fantes faglige grunner til nedleggelse – tvert imot, og at de økonomiske grunnene også var usikre, spesielt på grunn av arbeidet med ny stortingsmelding, dokument 8 og samhandlingsreformen.

Vi sendte saken til våre kontakter i departementet, på Stortinget, i media og andre organisasjoner, samt Sykehuset Innlandet.

Leieavtalen sies opp

Ei uke før nedleggelsen skulle styrebehandles sa Sykehuset Innlandet opp leieavtalen med Nord-Aurdal kommune. Vi søkte juridisk ekspertise: hadde administrasjonen i et helseforetak anledning til å i praksis legge ned ei fødestue uten et styrevedtak? Konklusjonen var: Dette kom i all fall i strid med forsvarlig saksbehandling – muligens var det også et brudd på lov eller forskrifter.

Vi sendte saken på nytt til ledelse og styret ved sykehuset, med kommentarer om den siste utviklingen. Vi ba om å få en fullstendig økonomisk analyse tilsendt da sakspapirene ikke var lagt ut på nettsiden, og ba også om å få talerett ved styremøtet.

Møte på Fagernes

Fredag 28. november møtte ledelsen fra sykehuset de ansatte fra fødestua og ordførerne fra kommunene i Valdres. Gleden var stor da ledelsen annonserte at de trakk forslaget om nedleggelse! Det lokale engasjementet hadde vært avgjørende for beslutningen.

Samme ettermiddag fikk vi svar fra Sykehuset Innlandet, ved administrerende direktør Torbjørn Almlid. Han skrev at årsaken til at de droppet Valdres fødestogo som en styresak var «at Helse- og omsorgsdepartementet arbeider med en ny stortingsmelding om fødselsomsorgen som forventes å komme på ny-året. Foretaksledelsen har funnet det riktig å avvente denne stortingsmeldingen som vil kunne gi nye føringer for drift av fødeenheter.»

ungdommer gikk i Fakkeltoget i Fagernes, Valdres. Ø.v Henriette Matre fra Stord. N.v. Aina Renate Jordet i Valdres.

Facebook viktig i Valdres og på Stord

I november pågikk to beslektetede aksjoner på Facebook – fjesboka. Den ene skulle hindre nedleggelse i Valdres, den andre arbeidet mot sommerstenging på Stord.

På Facebook kan man opprette grupper der hvem som helst kan melde seg inn hvis de er enige i gruppas formål. Da Aina Renate Jordet så på nyhetene at hennes lokale fødestue var truet av nedleggelse ble hun sint og oppgitt. Hun var litt i tvil om fjesboka var den retta arenaen og trodde ikke den ville få særlig stor betydning, men opprettet likevel en gruppe: «Nei til nedlegging av Valdres Fødestogo», og sendte invitasjoner til sine venner.

Ringer i vann

Som ringer i vann spredte invitasjonene seg videre og dagen etter ringte en journalist til Aina Renate. Omtalen i Oppland Arbeiderblad satte ytterligere fart i sakene og i skrivende stund har gruppa 1.800 medlemmer.

Gruppa var viktig både da Bente Rolfsen Anti og Aina Renate arrangerte fakkeltog 22. november og da de demonstrerte ved fødestua ei uke seinere.

Halve Valdres underskriver

– Vi startet en underskriftskampanje og la ut lister i butikker i de seks kommunene i Valdres. Noen på gruppa foreslo å legge den ut på opprop.no også, forteller Aina Renate

Fredag 29. november overleverte hun over 9.000 underskrifter til ledelsen for Gjøvik sykehus.

– Jeg tror direktøren ble litt paff da han fikk se bunken, innbyggertallet i Valdres er under 18.000!

(fortsetter neste side)

Aina Renate fikk ikke føde ved fødestua fordi hun var førstegangsfødende, men hun hadde både svangerskaps- og barselomsorgen der, og er veldig fornøyd med oppfølgingen hun fikk – og at fødestua nå har fått et pusterom.

Rykter på Stord

På Stord fikk Henriette Matre og Monica Litlabø tidlig i november nyss om at fødeavdelingen der måtte stenge sommeren 2009. Monica var med og kjempet – og vant – da avdelingen skulle stenge sommeren 2004. De to varslet media og dagen etter var de førstesideoppslag i lokalavisa.

Neste steg var å opprette en gruppe på fjesboka: «Støtt opp om føden på Stord ». I dag har gruppa nesten 3.500 medlemmer. Kvinnene tok også initiativ til ei arbeidsgruppe og brukte media aktivt. Med både politikere og fastleger i ryggen sto de sterkt. De hadde også direkte kontakt med helseforetaket, bl.a. møtte de klinikkdirektøren.

Seieren kom fort

– Vi la ut underskriftslister i alle de berørte kommunene, og fikk inn 5.000 bare på Stord. I de andre kommunene rakk vi ikke samle inn igjen listene før nyheten kom 3. desember: sommerstenginga var skrinlagt, vi vant! forteller Henriette med et stort smil.

– Selv om administrerende direktør i Helse Fonna, Kari Ugland, påsto at avgjørelsen ikke hadde noe med aksjonen vår å gjøre tror jeg vi spilte en viktig rolle.

Henriette har født begge sine barn på Stord. Selv da hun bodde i Stavanger reiste hun hjem til øya fire uker før terminen for å være sikker på å få føde der.

– De som jobber på føden her er fantastiske, de sender deg ikke hjem fra barsel før du er klar. Fødeavdelingen er spesielt viktig for de som bor lengst unna. Turen til Stord i båt er ille nok om de ikke deretter må kjøre bil til Haugesund for å få føde, sier Herniette.

Sommeråpe

Erfaringer fra Narvik viser at det nytter å kjempe. Sommeren 2007 ble fødeavdelingen stengt. I år var vi med på å hindre stenging.

Eva Vassdal, styremedlem. Medlem av Aksjonskomiteen for Narvik sykehus.

Sommeren 2007 opplevde vordende foreldre i Narvik at fødeavdelinga ble feriestengt. Dette til tross for iherdig kamp og motstand fra brukere, og etter hvert fra lokal- og fylkespolitikere.

Brustad på banen

Jeg og en annen sommerfødende fikk i juni et kort møte med daværende helseminister Sylvia Brustad. Etter møtet kom hun med føringer om at «ingen fødeavdelinger skulle sommerstenges pga økonomi alene». Hun var også i dialog med Helse Nord og ba dem gjøre hva de kunne for å holde sommeråpent i Narvik, eller i det minste redusere stengetiden. Narvik ble trukket spesielt frem bl.a. pga svært manglende informasjon og dialog med brukerne.)

Uttalelsene fra Brustad ble en halv seier for oss, men kom dessverre for sent til at ledelsen i UNN (Universitetssykehuset i Nord-Norge som eier Narvik sykehus) fant det forsvarlig å snu. For fødekvinnene den sommeren innebar det at de måtte forholde seg til en ekstra reisevei på ca 14 mil.

UNN ville stenge i 2008

Innsatsen ga viktige erfaringer for oss som deltok. Ikke minst opplevde vi at det faktisk nytter å stå på, det nytter å kjempe, mase, ringe bruke media, politikere, næringsliv m.m. for alt det er verdt. Dette var erfaringer som kom godt med i vår, da ledelsen i UNN nok

nt i Narvik 2008

Dagny Pettersen taler på demonstrasjon i Narvik i april. Rett bak henne til høyre: Eva Vassdal.

en gang la frem et forslag om at fødeavdelingen skulle stenges i fem uker: Styret i UNN stemte for forslaget, selv om erfaringene fra året før viste at der knapt var noe å spare, samt at Brustad hadde gitt føringer om at fødeavdelinger ikke skulle stenges for å spare penger.

Ledelsen i UNN brukte skiftende og muligens vikarierende argumenter for stenging, alt fra økonomi til vikarmangel.

Arbeidet mot stenging

Allerede tidlig i februar kontaktet vi helseministeren, stortingspolitikere og media. I april ble det avholdt en protestdemonstrasjon i Narvik med bred politisk støtte, og representanter fra berørte nabokommuner. Blant arrangørene av demonstrasjonen var representanter fra næringslivet, LO, tillitsvalgte fra sykehuset, Aksjonskomiteen for Narvik sykehus og Liv laga. Samarbeidet var overveldende!

Demonstrasjonen gav ny giv for alle involverte – sms, e-post og brev ble sendt, og presset ble stort både på helseminister og på helseforetaket. Beskjeden fra Brustad var klar: Så lenge avdelingen kunne drives forsvarlig gjennom sommeren skulle den ikke stenges. Hun hadde en tett dialog med Helse Nord, og gjennom det kom de fram til at Helse Nord skulle be UNN forsøke å holde åpen fødeavdelingen i sommeren 2008.

Forsvarlig

Det viktigste argumentet overfor helseforetaket var å vise at det virkelig var mulig å få en forsvarlig turnus. De tillitsvalgte var uvurderlige i denne prosessen. Straks ledelsen ved UNN reverserte sommerstengingsvedtaket klarte lokal ledelse å sette sammen en forsvarlig turnus, og de klarte å få tak i trygge og gode vikarer.

Med dokumentasjon på en forsvarlig turnus, og i lys av Brustad uttalelser og føringer, måtte ledelsen i UNN bøye av og holde sommeråpent i sommer. Vi vant!

- Brukerne ønsker trygghet

Et tyvetall brukere ga Liv laga gode innspill på arbeidet videre på brukerkonferansen vi arrangerte. Kontinuitet, trygghet og jordmordekning var krav som kom fram.

Siv-Lise Bendixen Stærk, nestleder

Mandag 26. mai arrangerte Liv laga, sammen med Fødsel i Fokus, Bygdekvinnelaget, Kvinne- og familieforbundet, Jordmorforeninga og Allmennlegeforeninga, en brukerkonferanse for å sette fokus på svangerskaps-, fødsels-, og barselomsorgen.

Barn ingen hindring for sterkt engasjement hos foreldrene på

Foreldre med barn

Konferansen samlet 25 engasjerte brukere fra hele landet. Små barn var ingen hindring, og i tillegg til konferansedeltakerne var det ca 10 barn i alderen 1 mnd til halvannet år. For å gjøre konferansen mor/barn-vennlig hadde vi leid inn to barnevakter som kunne avlaste, og hadde en liten «ammekrok» bakerst i konferansesalen.

Blant innlederne var både jordmødre, leger, barnepleiere og Liv lagas egne representanter. Temaene for konferansen var «Differensiert fødselsomsorg», «Kontinuitet med vekt på barsel», «Pasientsikkerhet og kvalitetssikring», «Psykiske reaksjoner» og «Brukerperspektiv vs fagperspektiv». (For mer informasjon om konferansen, se våre nettsider).

Kontinuitet, trygghet, forutsigbarhet

Et gjennomgangstema fra gruppearbeidet uavhengig av tema var at brukerne ønsker kontinuitet. Både gjennom å forholde seg til færrest mulig mennesker gjennom graviditet, fødsel og barsel, men også kontinuitet i form av samsvar i informasjonen som gis.

Også trygghet og forutsigbarhet rundt fødested er meget viktig. Ikke alle er klar over hva slags valgmuligheter som finnes, og ikke alle får denne informasjonen av jordmor/lege. Paret må få informasjon om tilbudet som finnes, og uhildet veiledning i forhold til fødenivå. Brukerne er tydelige i sitt krav: Det er kvinnens helsetilstand og ikke legens holdninger som skal avgjøre om kvinnen f.eks kan velge hjemmefødsel.

Små steder og storbyer

Brukerkonferansen ga et ganske klart inntrykk av at de som bor i distriktene stort sett er fornøyde med omsorgen de får, men bekymrer seg for lange reiseveier, ofte uten følgetjeneste. Å frakte en kvinne i fødsel i bil i flere timer uten kyndig personell er uakseptabelt. Det burde finnes et forsvarlig fødetilbud innen rimelig avstand til kvinnen. En annen utfordring er sommer- og feriestenging av tilbudet. Selv om sentrale myndigheter har gitt føringer på at det ikke skal feirestenges for å spare penger gjøres dette årlig flere steder i landet. Dette skaper uforutsigbarhet og usikkerhet om fødested for parene som har termin i ferietiden.

I storbyene er hovedproblemet at det er for få fødeplasser, og for stort press på de som er. Liggetiden reduseres og omsorgen blir minimalisert, noe som igjen kan få svært uheldige konsekvenser ifht amming, psykiske reaksjoner

og kontinuitet!

brukerkonferansen 26. mai 2008.

m.m. Det er kanskje ikke tilfeldig at ønsket om keisersnittforløsning er stigende blant annengangsfødende.

Jordmordekning

En felles utfordring for by og distrikt som ble tydelig, er tilgang på jordmødre. I mange byer er det for få jordmødre til at de som ønsker det kan få gå til jevnlige kontroller hos jordmor. I distriktet er problemet at stillingsbrøkene er for små og jordmors tilgjengelighet for dårlig til at kvinnene kan få den oppfølgingen de trenger. Full jordmordekning, hvor alle kvinner som ønsker det skal kunne få oppfølging av jordmor, må være et mål.

Det var flott å møte så mange engasjerte mennesker, og det er tydelig et behov for at brukerne organiserer seg. Det satte vi i Liv laga stor pris på å høre! Det er mye å ta tak i, både for Liv laga og samarbeidsorganisasjonene, og vi håper at enda flere engasjerer seg! Brukerkonferansen har gitt mersmak, og dersom økonomi og tidsrammer tillater det håper Liv laga at vi i fremtiden kan arrangere lignende konferanser og seminarer.

Resultatene i bruk

Tirsdag 27. mai arrangerte Helsedepartementet en konferanse om kvalitet i svangerskaps-, fødsels- og barseloomsorgen. Vi presenterte der resultatene fra Brukerkonferansen for politikere, byråkrater og fagfolk.

Liv laga holdt et av hovedinnleggene og deltok i de tre debattpanelenene, hele tiden med utgangspunkt i brukernes erfaringer og ønsker.

Vi har også brukt, og vil bruke, resultatene ellers i vårt arbeid. I vår argumentasjon lener vi oss på forskning, enkelterfaringer og brukerundersøkelser.

Frykter fødefabrikk

Sterke krefter jobber for å flytte fødeavdelingen ved Rikshospitalet til Ullevål, i løpet av et par år. Dette vil gi Oslos vordende foreldre et dårligere tilbud.

Ingeborg Altern Vedal, leder

Blir det plass til indivudell behandling og gode fødsler på det nye store sykehuset i Oslo? (illustrasjonsfoto)

Vi mener at kapasiteten i hovedstadsområdet er for lav og at kvaliteten derfor er for dårlig på både føde- og barselavdelinger. De ansatte gjør en kjempeinnsats, men de er for få og rekker ikke alt de burde. Det er for lite tid til omsorg.

Fra vondt til verre?

Vi frykter enda verre tilstander. Det er snart fem år siden føden på Aker ble nedlagt. Den hadde fornøyde brukere og ansatte. Nedleggelsen og den varslete befolkningsveksten førte til kaos i hovedstaden, men nedleggelsen har ikke blitt evaluert skikkelig.

Liv laga er redd feilen nå blir gjentatt. Ullevål er det sykehuset vi får mest klager på, mens både brukere og ansatte stort sett er fornøyde med Rikshospitalet. Hvorfor legge ned en velfungerende avdeling og gjøre den store, som mange er misfornøyde med, enda større?

Hasteverk betyr problemer

Liv laga mener at hastverk i sammenslåingen vil føre til store problemer. Det er veldig viktig å først evaluere dagens situasjon og tidligere reformer, og det må skapes gode prosesser som ivaretar fagmiljøene og brukerne. Dette er umulig å rekke på ett-to år.

Kan bli bra

Vi tror at det er mulig å få til et godt resultat. Hvis reformen skjer over lang tid og hvis målet er å heve kvaliteten og ikke spare mest mulig, kan én stor avdeling bety et bedre tilbud enn vi har i dag. Med god organisering, mange små underenheter og tid til omsorg vil brukerne få individuell behandling og føle seg trygge. Hvis ikke blir det bare en gigantisk fødefabrikk der vi føder på samlebånd.

Søsterorganisasjoner nye på nett

Fødsel i fokus har fått nye nettsider og ny adresse: fodselifokus.no. Vi gratulerer! Ammehjelpen har i tillegg til ammehjelpen.no startet en egen blogg. Ta en titt på fullemugger.no og kommenter gjerne innleggene der!

Jordmødrene 100 år

Den norske jordmorforening feiret i høst sitt 100-årsjubileum. I den forbindelse gir foreningen ut ei bok kalt Jordmor, der Tove Nilsen og Edvard Hoem har skrevet hver sin roman. Liv laga gratulerer jordmødrene med dagen og ei flott bok! Vi takker også for godt samarbeid så langt og ser fram til fortsettelsen.

Facebook

Du finner Liv laga også på fjesboka, meld deg gjerne inn i gruppa vår der.

Årsmøte 2009

Det blir årsmøte i Oslo eller omegn i mars eller april. Vi satser på å kombinere dette med et spennende seminar! Innkalling kommer på e-post til de som ikke har bedt om innkalling i vanlig post. Husk å sjekke at e-post fra oss ikke havner i spamboksen din. ☺

Sykepleiens arena er mangfoldig og strekker seg langt. Som sykepleierstudent har jeg vært innom ulike praksisfelt. Praksisen på en føde/barselavdeling ble den perioden som viste meg hvor hårfin linjen som skiller livet fra døden er.

Sorg og glede

Jeg har vært heldig å få være med på flere fødsler. Det er spesielt å overvære denne seansen. Mammaen med smerten på grensen til hva hun kan tåle, pappaen rådvill og engstelig på siden av. Hele rommet, fullt med spenning. Og til slutt, barnet. Og roen som senker seg over det nyfødte livet.

Jeg har støttet kvinnen i åpningsfasen og under pressriene, og hatt omsorg for far. Under min praksis på fødeavdelingen har jeg allikevel vært bevisst at jeg har hatt en slags gjesterolle under fødslene. Jeg synes foreldrene har vært svært sjenerøse ved å la meg få delta, ettersom dette tross alt er en svært privat opplevelse.

Jeg kommer på dagvakt på føden. Jeg gleder meg til denne dagen. Jeg vet det blir litt å henge fingrene i. Under morgenrapporten blir det rapportert om en førstegangsfødende som hadde kommet inn med rier kvelden før. Hun var en uke over termindato og klar for å føde. Jordmor som holder rapport brister i stemmen når hun forteller at hun hadde lett og lett men ikke funnet fosterlyd. Det er blitt konstantert at det er avgått fosterdød.

Mor og far ligger på stue 3. Hun kommer mest sannsynlig til å føde barnet sitt i løpet av formiddagen. Det er en spesiell stemning på avdelingen denne dagen. Like før lunsj, fødes en liten pike på stue 3.

Det felles mange tårer på avdelingen denne dagen. Alle som er på jobb blir preget av hendelsen. Jeg som student, observerer, spør og tar del i det på min måte. Det er nå jeg forstår hvor kort vei det er mellom liv og død og hvor lite selvfølgelig alt egentlig er.

Den lille familien blir i avdelingen resten av uka. En ettermiddag er jeg med på et hastekeisersnitt. Jeg er på vei inn på fødeavdelingen med det nyfødte barnet i en barneseng og en salig, rørt og småstresset far i hælene.

Like før jeg skal passere døren til paret med dødfødselen åpner døren deres seg. Ut kommer det dødfødte barnets far. Han blir stående og se opp i barnesengen på jenta som skriker høyt og levende. Jeg ser at ansiktene hans vrenger seg. Dette blir for meg et øyeblikk som spikrer seg fast. Et møte mellom sterk sorg og bunnløs lykke. Der står jeg i midten, glad på den enes vegne, full av hjertesmerte på den andres.

Jeg kjenner hvordan det river og sliter i meg. Jeg nikker respektfullt til han som blir stående og se langt etter oss idet vi runder hjørnet og forsvinner inn på en annen fødestue.

Vel inne på fødestuen møter jeg fars blikk med tårer i øynene. Far setter seg ned og planter øynene sine på den nyfødte. «Så heldige vi er», sier han, og ser på barnet sitt. Og jeg tenker at sjelden har det utsagnet vært mer ubevisst treffende enn akkurat her, akkurat nå.

Samtidig gjør jeg meg tanker om at det er ikke mindre viktig å møte den overlykkelige far med omtanke, respekt og verdighet for det han føler i sin situasjon.

Hvis jeg lar den enes sorg hindre meg i å møte den andres lykke, gjør jeg ikke jobben min.

Lene S. Fundtaunet, sykepleierstudent og medlem

Returadresse: ~~Liv laga, c/o Ingeborg Altern Vedal~~
~~Haslekroken 1a, 0575 Oslo~~

Meld adresseendring:
info@liv-laga.no

Brukerne blir hørt sentralt

For første gang har brukerne av omsorgen fått anledning til å påvirke myndighetene direkte. Hanne Julie Nygård Berg i Ung sanitet i Brønnøysund og Ingeborg Altern Vedal i Liv laga taler brukernes sak i Nasjonalt råd for fødselsomsorg.

I 2001 behandlet Stortinget akuttmeldingen. Da vedtok tinget at det skulle opprettes et Nasjonalt råd for fødselsomsorg. Etter fem års arbeid trakk rådet seg i protest høsten 2007. Medlemmene mente de ikke ble hørt ved helsedepartementets arbeid med en nasjonal strategi for fødselsomsorgen.

I april 2008 ble et nytt råd utnevnt.

– Enhver fødsel er en stor og viktig begivenhet for alle familier. Gode og likeverdige helsetjenester til gravide og fødende er derfor av stor betydning for mange. Brukernes erfaringer er vesentlige bidrag til helsevesenets samlede kompetanse, og jeg vil derfor ha med brukere i rådet. Dette er et tydelig signal på at regjeringa legger vekt på å ivareta brukerperspektivet i alt det arbeidet vi gjør, sa helse- og omsorgsminister Sylvia Brustad.

Det nye rådet har i sommer og høst bistått departementet i arbeidet med en ny stortingsmelding om svangerskaps-, fødsels- og barselomsorgen.

– Vi har fått veldig gode tilbakemeldinger fra de andre i rådet på våre innspill. Mange av våre forslag er tatt med i anbefalingene rådet har oversendt departementet. Representanter fra departementet har observert under møtene og fått med seg våre innspill både der og skriftlig, forteller Ingeborg Altern Vedal.

– I Aksjon mot fødekaos skrev vi et stort høringssvar høsten 2007 og vi tror dette og andre dokumenter fra oss har blitt lest grundig.

Hun understreker at ingen kan være sikre på innholdet i den nye stortingsmeldingen før den er lansert i januar, men hun er optimist.

– Signalene vi har fått viser at vi har blitt lyttet til. Bare tittelen på meldinga, «En gledelig begivenhet», gjorde meg glad. Jeg tror politikerne og byråkratene forstår at et svangerskap og en fødsel ikke bare handler om at mor og barn skal overleve, men at familien skal få en god start!

Stortingsmeldinga vil legge premisser for det videre arbeidet, men rådet vil gjerne arbeide mer med bl.a. kvalitetssystemer og -kriterier.

– Gi oss gjerne innspill på e-post eller aller helst meld deg inn i forumet til Liv laga. Vi ønsker oss forslag og meninger fra både enkeltbrukere og andre organisasjoner.